

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2021-12-23 Nr. 429-459
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2020 m. birželio 27 d. įvyko eismo įvykis, susidūrė pareiškėjo valdytas automobilis *Mercedes Benz S320* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)) ir Y. Y. valdytas automobilis *Volvo V70* (valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*)). Vairuotojai užpildė eismo įvykio deklaraciją, joje nurodė, kad buvo apgadintas pareiškėjo automobilio priekis ir automobilio *Volvo V70* priekis, priekinis kairės pusės kampas, kairio šono priekinė dalis, taip pat nubraižė eismo įvykio schemą. Abu vairuotojai eismo įvykio deklaracijoje pasirašė esantys atsakingi už eismo įvykio metu padarytą žalą.

Automobilio *Volvo V70* vairuotoja pranešė apie įvykį jos civilinę atsakomybę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi apdraudusiam draudikui, nurodė, kad ji yra eismo įvykio kaltininkė. Pranešdama apie įvykį, vairuotoja paaiškino, kad įvykis įvyko lyjant lietui, kai dėl slidžios dangos, prasto matomumo ir ant kelio buvusio žvyro ar smėlio automobilis nuslydo nuo pagrindinio kelio ir atsitrenkė į stovinį automobilį. Pranešimo skiltyje, kurioje nurodomi automobilio apgadinimai, įrašyta, kad buvo išmuštas automobilio ratas, sugadintas variklio dangtis, priekinis buferis ir lempa, dar viena lempa nuo smūgio iškrito. Tokius pačius apgadinimus vairuotoja nurodė ir aprašydama pareiškėjo automobilio apgadinimus.¹

Apie įvykį automobilio *Volvo V70* valdytojos civilinės atsakomybės draudikui pranešė ir pareiškėjas. Jis nurodė, kad į kelkraštyje pastatytą jo automobilį atsitrenkė staigiame posūkyje nesuvaldytas automobilis *Volvo V70*. Pareiškėjas nurodė, kad buvo išmuštas jo automobilio keleivio pusės priekinis ratas, skilo priekinis stiklas, sulinko variklio dangtis, sulūžo priekinis buferis, įlenktas keleivio pusės priekinis sparnas, sudaužo dešinės pusės priekinė lempa ir rūko žibintas, nulūžo kairės pusės priekinės lempos laikikliai ir ji nesilaiko savo vietoje, sudaužyta parkavimo sistemos jutiklių pora. Taip pat nurodyta, kad buvo iš vidaus sulankstytas dešinės pusės lonžeronas, sulankstytas ratų stabilizatorius, sudaužytas kairės pusės priekinis posparnis, įlenktas priekinis balkis. Be to, pareiškėjas nurodė, kad visus išdaužto rato gedimus nustatyti galima tik apžiūrėjus automobilį servise, ratas stovi kreivai ir neišsitiesina, automobilis važiuoti negali.

2020 m. liepos 15 d. pranešimu draudikas informavo pareiškėją apskaičiavęs, kad pareiškėjo žala dėl eismo įvykio yra 1 632,55 Eur, pranešime taip pat nurodė galimus draudimo išmokos mokėjimo būdus ir nurodė, kad pageidaudamas gauti draudimo išmoką pinigais, pareiškėjas turėtų pateikti savo atsiskaitomosios sąskaitos rekvizitus. Taip pat draudikas nurodė, kad jeigu automobilį pareiškėjas pageidauja remontuoti, turi pateikti automobilį apžiūrai ir (ar) remontui vienoje iš draudiko rekomenduojamų remonto bendrovių, prieš tai su jomis susisiekęs ir suderinę vizito laiką, taip pat turi pateikti remonto darbų sąmatą derinti, jei automobilis bus remontuojamas.

Pareiškėjas dėl automobilio remonto masto ir kainos įvertinimo kreipėsi į savo paties pasirinktą uždarąją akcinę bendrovę „Vialita“, ši parengė darbų suderinimo aktą, kuriame nurodyta, kad pareiškėjo automobilio remontas, įskaitant reikalingas detales ir remonto darbus, su PVM kainuotų 4 508,40 Eur. 2020 m. rugpjūčio 3 d. minėtą aktą pareiškėjas pateikė

¹ Įvertinus bylos duomenis darytina išvada, kad automobilio *Volvo V70* vairuotojos pranešime apie įvykį dviejose vietose buvo nurodyti ne pastarojo automobilio, o pareiškėjo automobilio *Mercedes Benz S320* sugadinimai.

draudikui ir prašė perskaičiuoti draudimo išmoką.

2020 m. rugpjūčio 14 d. pranešimu draudikas paprašė pareiškėjo pateikti uždarnosios akcinės bendrovės „Vialita“ akte nurodyto remonto poreikį patvirtinančias automobilio sugadinimų nuotraukas arba pristatyti automobilį apžiūrai į vieną iš draudiko rekomenduojamų remonto įmonių.

2020 m. rugsėjo 4 d. draudikui buvo pateiktos automobilių apgadinimų nuotraukos, taip pat nurodyta, kad ardant automobilį buvo rasta papildomų sugadinimų (pneumatikos siurblio, turbinos radiatoriaus) ir kt. 2020 m. rugsėjo 11 d. buvo pateiktos papildomos nuotraukos.

Draudikui kilo abejonių dėl eismo įvykio aplinkybių tikrumo ir pareiškėjo automobilio apgadinimų masto, todėl kreipėsi į UAB „Impulsana“ su prašymu atlikti ekspertinį vertinimą ir atsakyti į klausimus: 1) ar automobilių sugadinimai suderinami? 2) ar 2020 m. birželio 27 d. deklaruoto eismo įvykio dalyvių parodymai techniniu požiūriu yra pagrįsti? 2020 m. rugsėjo 25 d. UAB „Impulsana“ parengė Eksperto išvadą Nr. MV 2020-60 (toliau – Eksperto išvada), joje analizuojama vairuotojų pateikta informacija apie eismo įvykio aplinkybes, įskaitant automobilio apgadinimų mastą, pateikiamos automobilių nuotraukos po eismo įvykio, įvertinamas galimas susidūrimo mechanizmas ir turėjusių susidaryti apgadinimų bei matomų automobilių pobūdis. Eksperto išvados pabaigoje teigiama, kad automobilių apgadinimai tarpusavyje nesuderinami: „tokioje apimtyje, kai tai užfiksuota tyrimui pateiktose nuotraukose, jie negalėjo susidaryti vien dėl galimo šių automobilių kontakto“.

2020 m. rugsėjo 28 d. pranešimu dėl 2020 m. birželio 27 d. įvykio draudikas informavo pareiškėją apie baigtą žalos administravimą ir paaiškino kreipėsi į Bendrovę su prašymu atlikti ekspertinį vertinimą. Bendrovė Eksperto išvadoje nurodė, kad automobilių sugadinimai yra nesuderinami: tikėtina, kad automobilių susidūrimas buvo, tačiau tyrimui pateiktose nuotraukose užfiksuoti abiejų automobilių apgadinimai negalėjo susidaryti vien dėl jų susidūrimo ir pareiškėjo teiginiai, kad automobilis apgadintas tik per 2020 m. birželio 27 d. eismo įvykį, yra neįtikėtini. Draudikas nurodė priėmęs sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, nes pareiškėjas teikė klaidinančią informaciją apie įvykio aplinkybes, be to, galimas automobilių susidūrimas įvyko kitomis aplinkybėmis.

2020 m. spalio 30 d. draudikas taip pat kreipėsi į policiją su pareiškimu dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo ir prašymu įvertinti eismo įvykio dalyvių veiksmus. Draudiko pareiškimo pagrindu Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto pirmajame policijos komisariate buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 01-1-46480-20 (toliau – Ikiteisminis tyrimas) pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 22 straipsnio 1 dalį ir 182 straipsnio 1 dalį (pasikėsinimas sukčiauti).

Pareiškėjas nesutiko su draudiko priimtu sprendimu ir teikė draudikui pretenziją, tačiau 2020 m. lapkričio 6 d. atsakymu draudikas pareiškėjo pretenziją tenkinti atsisakė. Atsakyme į pretenziją draudikas nurodė, kad 2020 m. liepos 15 d. raštu kreipėsi į pareiškėją su prašymu pristatyti automobilį apžiūrai ir (ar) remontui vienoje iš draudiko rekomenduojamų remonto įmonių, tačiau automobilis apžiūrai nebuvo pateiktas. Gavęs uždarnosios akcinės bendrovės „Vialita“ sąmatą ir papildomas automobilio apgadinimų nuotraukas, draudikas nurodė prašęs pareiškėjo telefonu pateikti papildomos informacijos apie įvykio aplinkybes, o 2020 m. rugpjūčio 14 d. prašęs pateikti automobilį apžiūrai vienoje iš draudiko rekomenduojamų remonto įmonių, tačiau šio prašymo pareiškėjas taip pat nevykdė. Anot draudiko, 2020 m. rugsėjo 18 d. pareiškėjui atvykus į draudiko biurą ir paprašius raštu atsakyti į draudiko vertinimu, įvykio aplinkybėms tirti svarbius klausimus, pareiškėjas atsisakė tai padaryti ir informacijos nepateikė, pateiktos anketos neužpildė ir ją išsinešė su savimi. Draudikas nurodė 2020 m. rugsėjo 21 d. el. paštu kreipėsi į pareiškėją su papildomu prašymu atsakyti į anketoje pateiktus klausimus. Siekdamas išsiaiškinti įvykio aplinkybes, draudikas kreipėsi į UAB „Impulsana“, gavo Eksperto išvadą ir jos pagrindu priėmė sprendimą pripažinti įvykį nedraudžiamuoju.

Draudikas paaiškino pagal Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (TPVCAPDĮ) 19 straipsnio 6 dalį privalas mokėti eismo įvykio metu nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos eismo įvykio metu padarytos žalos dydžio draudimo išmoką ir turįs teisę atmesti nepagrįstas pretenzijas dėl eismo įvykio metu padarytos žalos atlyginimo. Anot draudiko, pagal civilinės atsakomybės prigimtį, reikalavimo teisė yra kildinama iš konkrečios aplinkybės, patvirtinančios, jog asmuo yra patyręs tam tikrų nuostolių, nustatymo. Draudiko teigimu, civilinė atsakomybė atlieka kompensacinę funkciją ir negali tapti priemone asmeniui nepagrįstai praturtėti. Vadovaujantis žalos byloje surinkta medžiaga ir Eksperto išvada nustatyta, kad įvykio aplinkybės nesutampa su vairuotojų

nurodytomis aplinkybėmis, todėl keisti priimtą sprendimą nėra pagrindo.

Draudikui atsisakius patenkinti pareiškėjo keltus reikalavimus, šis kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti tarp šalių kilusį ginčą ir rekomenduoti draudikui išmokėti po eismo įvykio užfiksuotų apgadinimų remonto išlaidas atlyginančią draudimo išmoką. Kreipimosi pagrindu Lietuvos banke buvo pradėta neteisminė ginčo sprendimo procedūra. Pareiškėjas nurodė nesąs patenkintas draudiko komunikacija žalos administravimo metu, nes telefonu su draudiku teigė bendravęs tik savo paties iniciatyva. Taip pat paaiškino 2020 m. liepos 15 d. gavęs 1 632,55 Eur draudimo išmokos pasiūlymą ir pasiūlymą remontuoti automobilį draudiko rekomenduojamame servise, o 2020 m. rugpjūčio 14 d. raštu, kurį pareiškėjas nurodė gavęs 2020 m. rugpjūčio 18 d., buvo prašoma pateikti automobilį apžiūrai draudiko rekomenduojamam servisui arba atsiųsti automobilio sugadintų detalių nuotraukas. Kadangi automobilis buvo nevažiuojantis, pareiškėjas teigė negalėjęs gabenti jo į remonto bendrovę, be to, nurodė draudiko atstovams ne kartą siūlęs patiems atvažiuoti ir apžiūrėti automobilį.

Kreipimesi pareiškėjas teigė, kad telefonu buvo informuotas apie kažkokią anketą, tačiau jis pats mažai naudojami technologijomis, todėl susitarė su draudiko darbuotoju, kad atvyks į draudiko biurą. Anot pareiškėjo, atvykus su juo buvo bendraujama netinkamu, pašaipiu tonu, tada „pakišo lapus“ ir liepė juos užpildyti: kol pildė informaciją apie eismo įvykį, viskas atrodė įprasta, tačiau vėliau dokumentuose atsirado asmeniniai klausimai, reikalavimai suteikti leidimus. Anot pareiškėjo, pasiteiravus, kaip minėti klausimai susiję su eismo įvykiu, jam buvo liepta pildyti dokumentus, nurodyta, kad įvykis yra neaiškus. Pareiškėjas atsisakė nurodyti savo asmeninę informaciją ir anketą išsinešė su savimi. Anot pareiškėjo, draudikas nesilaikė Lietuvos Respublikos įstatymų, nes reikalavo pasirašyti pasižadėjimus neparduoti turto ir pateikti asmeninę informaciją. Jokio rašto 2020 m. rugsėjo 21 d. pareiškėjas taip pat nurodė negavęs, anot jo, 2020 m. rugsėjo 23 d. jis gavo raštą su prašymu užpildyti pridėtą anketą, tačiau jokios anketos prie laiško pridėtos nebuvo.

Pasisakydamas dėl Eksperto išvados, pareiškėjas nurodė, kad ekspertai nėra nepriklausomi, o veikia kaip draudimo bendrovių atstovai. Kreipimesi teigiama, kad Eksperto išvados pareiškėjas nematė, tačiau apžiūrėdamas automobilį Eksperto išvadą rengusios UAB „Impulsana“ atstovas nematė jokio kito galimo kontakto su kitu automobiliu, teigė, kad akivaizdus kontaktas su automobiliu *Volvo V70*, ant pareiškėjo automobilio likę pastarojo dažų. Pareiškėjas teigė negalintis pasakyti, ar draudiko cituota Eksperto išvada yra tikra ar atsirado draudikui apskaičiavus, kad draudimo išmoką mokėti jam nuostolinga. Be to, pareiškėjas teigė internete perskaitęs atsiliepimų apie Eksperto išvadą rengusią bendrovę, kad ji yra draudimo bendrovių atstovė. Anot pareiškėjo, draudikas remiasi Eksperto išvada ir teigia, kad pareiškėjo automobilio sugadinimai negalėjo atsirasti tik dėl 2020 m. birželio 27 d. įvykio, tačiau nenurodė, koku kitoku būdu jie galėjo atsirasti, be to, tai yra neįmanoma, nes automobilio techninė būklė iki eismo įvykio buvo gera, jokių apgadinimų būti negalėjo.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjo kreipimąsi, jame nurodyta, kad tiriant įvykio aplinkybes kilo abejonių dėl draudikui pateiktos informacijos tikrumo: 1) įvertinus eismo įvykio dalyvių paaiškinimus dėl įvykio aplinkybių buvo nustatyta, kad pareiškėjo automobilio apgadinimai buvo per dideli; 2) pareiškėjas atsisakė pateikti detalią informaciją apie eismo įvykio aplinkybes ir užpildyti eismo įvykio dalyvio anketą; 3) eismo įvykio kaltininkė telefoninio pokalbio metu negalėjo nurodyti nei tikslios eismo įvykio vietos, nei adreso, kur paliko sudaužytą automobilį *Volvo V70*; 4) automobilio *Volvo V70* valdytojų civilinė atsakomybė buvo apdrausta tik vieno mėnesio terminui, o tai kelia abejonių dėl automobilio techninės būklės ir galimo siekio juo atsikratyti imitavus eismo įvykį; 5) nė vienas iš eismo įvykio dalyvių iš karto po įvykio nepateikė nuotraukų, kuriose būtų matyti betarpiškas abiejų automobilių kontaktas; 6) žalos administravimo metu nepavyko surasti automobilio *Volvo V70*, o vėliau, siekiant patikslinti eismo įvykio aplinkybes ir surasti bei apžiūrėti automobilį *Volvo V70*, nepavyko susisiekti su tariama eismo įvykio kaltininke nei telefonu, nei el. paštu. Galiausiai draudikas kreipėsi į UAB „Impulsana“, gavo Eksperto išvadą, kuri neleidžia įsitikinti draudžiamąjo įvykio buvimu, ir priėmė sprendimą pripažinti įvykį nedraudžiamuoju.

Pasisakydamas dėl kitų pareiškėjo kreipimesi nurodytų aplinkybių, susijusių su žalos administravimo procedūra, draudikas nurodė nenustatęs jokio nepagarbaus elgesio, perteklinės asmeninės informacijos rinkimo ar kitų darbuotojų pažeidimų. Pareiškėjui atsisakius žalos administravimui reikalingą informaciją teikti telefonu, įvyko gyvas susitikimas draudiko biure, pareiškėjui buvo pasiūlyta užpildyti eismo įvykio dalyvio anketą.

2021 m. sausio 28 d. Lietuvos bankas, įvertinęs ginčo šalių pateiktus duomenis, priėmė sprendimą Nr. V 2021/(34.70.E-3403)-429-32 sustabdyti šalių ginčo nagrinėjimą iki tada, kol

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso tvarka bus priimtas ir įsitiesės galutinis sprendimas Ikiteisminiame tyrime.

2021 m. gegužės 24 d. Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros Antrojo skyriaus prokurorės nutarimu Ikiteisminis tyrimas, kuriame pareiškėjas buvo apklaustas ir kaip liudytojas, ir apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką, nutrauktas, nenustačius, kad padaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių. Draudikas minėtą nutarimą apskundė, tačiau Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros Antrojo skyriaus vyriausiasis prokuroras 2021 m. birželio 22 d. nutarimu draudiko skundą atmetė. Vyriausiojo prokuroro nutarimą draudikas taip pat apskundė, tačiau Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. rugpjūčio 4 d. nutartimi skundą atmetė. Draudikas teikė skundą ir aukštesniajam teismui, tačiau 2021 m. rugsėjo 27 d. draudikas informavo Lietuvos banką, kad ir šis skundas buvo atmestas.

2021 m. rugsėjo 28 d. Lietuvos bankas priėmė sprendimą Nr. 429-349 atnaujinti šalių ginčo nagrinėjimą Lietuvos banke, apie tai informavo pareiškėją ir draudiką, pasiūlė pateikti papildomus paaiškinimus, jeigu šalys turėtų tokį poreikį, tačiau jokių papildomų paaiškinimų ar anksčiau teiktus paaiškinimus pagrindžiančių naujų duomenų, gavusios minėtą pasiūlymą, šalys nepateikė.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus duomenis matyti, kad ginčas kilo dėl 2020 m. birželio 27 d. įvykio pripažinimo draudžiamuoju ir draudimo išmokos, atlyginančios pareiškėjo patirtą žalą (visų po įvykio nustatytų automobilio apgadinimų remonto išlaidas), mokėjimo.

Nagrinėjamu atveju, prieš atliekant bylos duomenų vertinimą, pirmiausia pažymėtina, kad kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad baudžiamojoje byloje teismo asmens veiksmai vertinami baudžiamosios atsakomybės požiūriu, o civilinėje byloje asmens veiksmai vertinami civilinės atsakomybės požiūriu. Baudžiamojoje ir civilinėje teisėje asmens veiksmų neteisėtumas ir kaltė vertinami pagal skirtingus kriterijus, todėl baudžiamosios teisės požiūriu asmens veiksmai gali būti teisėti, o civilinės teisės – neteisėti. Tai reiškia, kad baudžiamosios teisės požiūriu asmens veiksmai gali nesukelti baudžiamojoje teisėje nurodytų teisinių padarinių, tačiau gali sukelti civilinius teisinius padarinius. Be to, kasacinio teismo vertinimu, net ir išteisinamuosiuose nuosprendžiuose nustatytos aplinkybės tiek, kiek jos susijusios su nusikalstamos veikos vertinimu ir inkriminavimu pagal baudžiamąją teisę, neturi prejudicinės galios civilinėje byloje, nes skiriasi šių bylų įrodinėjimo dalykas bei žalą padariusio asmens veiksmų neteisėtumo vertinimo kriterijai (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. spalio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-378/2009*). Atitinkamai, remiantis teismų praktika, aiškinant baudžiamosios ir civilinės teisės atribojimo klausimus, darytina išvada, jog tai, kad Ikiteisminis tyrimas buvo nutrauktas, savaime nėra pagrindas išvadai, kad pareiškėjas įgijo iš TPVCAPDĮ ir automobilio *Volvo V70* vairuotojos su draudiku sudarytos draudimo sutarties kylančią teisę į draudimo išmoką. Aplinkybė, jog Ikiteisminio tyrimo metu nebuvo neginčijamai nustatyta, kad pareiškėjas ir (ar) automobilio *Volvo V70* valdytoja inscenizavo įvykį ir padarė Baudžiamajame kodekse apibrėžtą nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą, taip pat savaime nesuponuoja besąlyginės automobilio *Volvo V70* valdytojos civilinės atsakomybės už per eismo įvykį pareiškėjui padarytą žalą ir draudiko pareigos mokėti draudimo išmoką. Draudiko sprendimo pagrindumas toliau vertinamas civilinės teisės kontekste.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo teisiniai pagrindai ir principai yra įtvirtinti TPVCAPDĮ nuostatose, jas papildoma Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) nuostatos.

Išmoka TPVCAPDĮ nustatyta tvarka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė (TPVCAPDĮ 3 straipsnio 1 dalis). Pažymėtina, kad civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygos, pagrindai ir bendrieji žalos atlyginimo principai nustatyti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse. Civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti šias

sąlygas: neteisėtus veiksmus (Civilinio kodekso 6.246 straipsnis), žalą (Civilinio kodekso 6.249 straipsnis), priežastinį ryšį tarp asmens neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos (Civilinio kodekso 6.247 straipsnis) ir kaltę (Civilinio kodekso 6.248 straipsnis). Nenustačius nors vienos iš šių sąlygų – jos taikyti nėra pagrindo.

Taisyklių, reglamentuojančių žalos, padarytos eismo įvykio metu ar atsiradusios kaip jos padarinys, administravimą ir draudimo išmokos mokėjimą dėl draudžiamojo eismo įvykio, kaip jis apibrėžtas TPVCAPDĮ, 17 punkte draudžiamojo įvykio egzistavimas įvardijamas kaip viena iš būtinų sąlygų įgyvendinant nukentėjusio trečiojo asmens reikalavimą mokėti draudimo išmoką. Pagal Taisyklių 38 punktą, draudikas priima sprendimą dėl draudimo išmokos mokėjimo, atsižvelgdamas į dokumentus ir informaciją, įrodančius draudžiamojo įvykio faktą. Taisyklių 47 punkte nustatyta, kad draudimo išmoka mokama, kai nustatomas atsakingas už žalos padarymą asmuo (nesant TPVCAPDĮ nurodytų išimčių), draudžiamojo įvykio faktas, aplinkybės ir žalos dydis. Be to, pažymėtina, kad pagal Draudimo įstatymo, kurio nuostatos taikomos ir TPVCAPDĮ reglamentuojamiems teisiniams santykiams (jei TPVCAPDĮ nenustato kitaip), 98 straipsnio 3 dalies 1 punktą draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmokos, neįsitikinęs draudžiamojo įvykio buvimu.

Remiantis nurodytomis teisės aktų nuostatomis, darytina išvada, kad draudiko prievolės mokėti draudimo išmoką pagal teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamojo įvykio fakto nustatymu. Draudiko prievolė mokėti draudimo išmoką pagal įprastinę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį kyla ne dėl bet kurio įvykio, o tik dėl tokio, dėl kurio atsiranda transporto priemonės valdytojo civilinė atsakomybė (TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalis, 3 straipsnio 1 dalis, 16 straipsnio 1 dalis). Todėl draudikui pareiga mokėti pareiškėjui draudimo išmoką kiltų tik tada, jei būtų nustatytos visos automobilio *Volvo V70* valdytojos civilinės atsakomybės sąlygos.

Pažymėtina, kad būtent draudikui teisės aktų pagrindu yra suteikti įgaliojimai atlikti žalų, atsiradusių dėl su transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu susijusių įvykių, administravimą, aiškintis tokių įvykių aplinkybes ir padarytos žalos dydį. Pagal TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalį, turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas arba TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Nustatant eismo įvykio aplinkybes ir kaltininko atsakomybę, turi būti vadovaujama eismo įvykio dalyvių pasirašyta eismo įvykio deklaracija ar kitu eismo įvykio dalyvių pasirašytu dokumentu apie įvykio aplinkybes arba kompetentingų institucijų išduotais dokumentais apie įvykio aplinkybes (TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalis). Iš esmės analogiškos nuostatos įtvirtintos ir Taisyklių 13 punkte. Vadovaudamasis Taisyklių 29 punktu, atsakingas draudikas ar Biuras, gavęs pranešimą apie eismo įvykį, atlieka jo tyrimą (apklausia įvykio liudytojus ir apdraustuosius, apžiūri eismo įvykio vietą, sugadintą ar sunaikintą turtą, daro nuotraukas, atlieka kitus reikalingus veiksmus).

Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalyje nustatyta draudiko pareiga tirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dedant reikiamas pastangas. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1 dalyje nustatyta draudėjo, naudos gavėjo ir (ar) nukentėjusio trečiojo asmens pareiga pateikti draudikui visus turimus dokumentus ir informaciją apie draudžiamojo įvykio aplinkybes ir pasekmes, būtinus nustatant draudimo išmokos dydį.

Papildomai pažymėtina, kad, pagal TPVCAPDĮ 22 straipsnio 3 dalį, jeigu draudikui išmokėjus išmoką arba jos dalį nukentėjusiam trečiajam asmeniui paaiškėja, kad nukentėjęs trečiasis asmuo pateikė klaidingą informaciją ir dėl to buvo neteisingai apskaičiuota ir neteisėtai išmokėta išmoka ir atlyginta žala, draudiko reikalavimu nukentėjęs trečiasis asmuo privalo gražinti neteisėtai gautą išmoką arba jos dalį. Šiame straipsnyje iš esmės yra įtvirtinama nukentėjusio trečiojo asmens prievolė teikti teisingą informaciją, reikšmingą draudžiamojo įvykio faktui, jo aplinkybėms ir žalos dydžiui nustatyti, antraip draudikas turi teisę reikalauti gražinti išmokėtos draudimo išmokos (tais atvejais, kai po draudimo išmokos mokėjimo nustatomos minėtos aplinkybės) dalį ar visą draudimo išmoką.

Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad draudikas, gavęs abiejų automobilių valdytojų pranešimus apie įvykį, pradėjo žalos administravimą: įvertino vairuotojų pranešimuose pateiktus paaiškinimus apie eismo įvykį ir jo metu atsiradusius automobilių apgadinimus, iš eismo įvykio dalyvių gavo automobilio apgadinimų nuotraukas, parengė pirminę remonto sąmatą, vėliau gavo pareiškėjo pasirinkto automobilių remonto serviso uždarosios akcinės bendrovės „Vialita“ parengtą automobilio remonto darbų suderinimo aktą.

Draudikas taip pat prašė pareiškėjo pateikti išsamesnę informaciją apie įvykį, dėl to pareiškėjas buvo atvykęs į draudiko biurą, jam buvo pateikta užpildyti draudiko anketos eismo įvykio dalyviui forma, tačiau pareiškėjas dalį joje nurodytos informacijos pildyti atsisakė ir anketą išsinešė su savimi. Iš bylos duomenų matyti ir tai, kad draudiko darbuotojas anketą siuntė ir automobilio *Volvo 70* vairuotojai, tačiau užpildytų anketų draudikas nurodė negavęs nei iš vieno, nei iš kito vairuotojo.

Draudikas, kai kilo abejonių dėl eismo įvykio aplinkybių ir pateiktų duomenų realumo, kreipėsi į UAB „Impulsana“ su prašymu atlikti ekspertinį tyrimą ir įvertinti automobilių apgadinimų suderinamumą bei vairuotojų pateiktų paaiškinimų apie įvykį pagrįstumą. Draudiko prašymu tyrimą atliko ir Eksperto išvadą parengė UAB „Impulsana“ ekspertas Valentinas Mitunevičius, kuris, kaip matyti iš viešai skelbiamo Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos patvirtinto Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašo, turi teismo eksperto kvalifikaciją ir atlieka eismo įvykių ir transporto trasologijos ekspertizes.

Eksperto išvadoje pateikti apibendrinti duomenys apie eismo įvykį (eismo įvykio deklaracijoje nurodyti automobilių apgadinimai ir nubraižyta schema, pranešimuose apie įvykį pateikta informacija), remiantis jais atliekamas automobilių apgadinimų nuotraukose užfiksuotų apgadinimų suderinamumo vertinimas. Ekspertas nurodė, kad automobilio *Volvo V70* nuotraukose matyti deformuotos dalys (variklio dangtis, priekinis dešinysis sparnas, priekinis valstybinio numerio ženklas), tikėtina, kad deformuotas ir priekinio buferio stiprintuvas dešinėje pusėje ir priekinė plokštė. Taip pat nurodyta, kad subraižyta priekinio buferio apdaila, pažeistos radiatoriaus grotelės, sudaužytas priekinis dešinysis žibintas ir posūkių rodiklis, be to, tikėtini kitų detalių, esančių automobilio priekyje ir variklio skyriuje, pažeidimai.

Įvertinęs matomų automobilio *Volvo V70* apgadinimų pobūdį, kilmę ir vietas, ekspertas priėjo prie tokių išvadų: 1) priekinio buferio dešinė pusė ties priekiniu dešiniuoju žibintu sugadinta po kontakto su standžiu lokaliu objektu, kurio apačia buvo apie 45–50 cm aukštyje ir, tikėtina, kad dėl kontakto su šiuo objektu buvo sudaužytas ir priekinis dešinysis žibintas; 2) priekinio buferio apdaila lokaliai įmušta per vidurį po kontakto su lokaliu objektu, buvusiu 45–50 cm aukštyje ir, tikėtina, tuo pačiu metu buvo deformuotas priekinis valstybinio numerio ženklas; 3) variklio dangčio vidurinė priekinė dalis buvo deformuota ir to paties dangčio priekinės briaunos dešinysis kraštas buvo įmuštas po kontakto su standžiu lokaliu objektu, buvusiu 70–75 cm aukštyje. Kartu su šiomis išvadomis dokumente pateikiamos automobilio *Volvo 70* nuotraukos su pažymėtais apgadinimais.

Toliau vertinti pareiškėjo automobilio *Mercedes Benz S320* apgadinimai ir nurodyta, kad nuotraukose matyti deformuotos dalys (variklio dangtis, priekinis dešinysis sparnas, priekinio buferio stiprintuvas, dešinio sparno laikiklis, trūkusi dešinė vairo traukė, taip pat matyti subraižyta ir sulaužyta priekinio buferio apdaila dešinėje pusėje, pažeistas apatinės variklio apsaugos tvirtinimas, sulaužytas kairysis posparnis). Be to, matyti, kad pažeista oro aušintuvo dešinė pusė, subraižytas priekinio dešiniojo rato ratlankis, skilęs priekinis stiklas ir yra tikėtina esant kitų detalių automobilio priekyje ir variklio skyriuje pažeidimų.

Eksperto išvadoje pirmiausia pateikiamos draudiko surinktos pareiškėjo automobilio apgadinimų nuotraukos, jose pažymėti tam tikri apgadinimai. Toliau pateikiamos paties eksperto atliktos pareiškėjo automobilio apžiūros metu užfiksuotos nuotraukos ir nurodyta, kad apžiūros metu automobilio techninė būklė buvo analogiška užfiksuotai draudikui pateiktose nuotraukose, išskyrus tai, kad buvo demontuota priekinio buferio apdaila. Taip pat teigiama, kad automobilio savininkas nurodė, jog po įvykio sugedo ir pneumatinės pakabos siurblys (esantis priekinės automobilio dalies dešinėje pusėje, už priekinio buferio).

Po automobilio apžiūros ekspertas nurodė nustatęs, kad ant priekinio buferio apdailos dešinės apatinės dalies virš priekinio dešiniojo rūko žibinto tvirtinimo ertmės susidarė antsluoksniniai mėlynos spalvos dažų pėdsakai (vienas mėlynų pėdsakas yra ir žemiau minėtos ertmės), kurių spalva panaši į automobilio *Volvo V70* kėbulo spalvą, o šios apdailos apatinės šoninės dalies plote susidarė intensyvūs įbrėžimai. Anot eksperto, greta šių įbrėžimų ploto apdaila įplėšta, o kryptimi iš priekio susidarė lokalus įmušimas, priekinė apatinė apdailos pusė subraižyta. Eksperto vertinimu, nustatyti požymiai leidžia daryti išvadą, kad priekinio buferio apdaila buvo sugadinta ne vieno eismo įvykio metu, o esminiai jos pažeidimai susidarė kontaktuojant su žema kliūtimi. Tokiu kontaktu paaiškinamas ir kitų dešinės apatinės dalies detalių – pneumatinės pakabos siurblio, oro aušintuvo ir variklio apatinės apsaugos, pažeidimai. Įvertinęs priekinio dešiniojo automobilio ratlankio būklę, ekspertas nurodė, kad ant jo matyti antsluoksninių mėlynos spalvos dažų pėdsakų (Eksperto išvadoje pažymėtas apgadinimų plotas ir pagrindinių įbrėžimų susidarymo kryptis), tačiau ant ratlankio taip pat yra įbrėžimų ir tamsių

pėdsakų, kurių susidarymo kryptis yra daugiau statmena mėlynos spalvos dažų pėdsakų susidarymo kryptims. Tai, eksperto požiūriu, taip pat suteikia pagrindo teigti, kad ratlankis buvo apgadintas ne vieno eismo įvykio metu. Įvertinęs priekinio dešiniojo sparno apgadinius, ekspertas nurodė nustatęs, kad sparno priekinė dalis yra subraižyta kryptimis iš priekio ir iš dešinės, o pažeidimų srityje matyti mėlynos spalvos dažų, panašių į *Volvo V70* dažus, pėdsakai.

Eksperto vertinimu, iš ant automobilio *Mercedes Benz S320* priekinio dešiniojo sparno priekinės dalies, priekinio buferio dešinės pusės ir priekinio dešiniojo rato ratlankio likusių mėlynų dažų pėdsakų galima daryti išvadą apie, tikėtina, įvykusį automobilių kontaktą: automobilio *Volvo V70* variklio dangčio deformacija ties jo priekine vidurine dalimi galėjo susidaryti po kontakto su automobilio *Mercedes Benz S320* priekinio dešiniojo sparno priekine dalimi, o automobilio *Volvo V70* priekinio sparno vidurys galimai kontaktavo su automobilio *Mercedes Benz S320* priekine dešine puse ir priekiniu dešiniu ratu.

Eksperto išvadoje taip pat pateikiama suprojektuota automobilių padėtis susidūrimo metu ir, įvertinus tam tikrų automobilių kėbulo detalių vietas bei aukščius, nurodyta, kad suprojektuotos automobilių padėtys (panašios į nubraižytas eismo įvykio deklaracijoje) leidžia pagrįsti tam tikrų jų pažeidimų susidarymą ir, be kitų minėtų apgadinių, dėl susidūrimo galėjo būti sugadintas automobilio *Mercedes Benz S320* priekinis dešinysis žibintas, deformuotas priekinio buferio stiprintuvas, galėjęs lemti ir priekinio kairiojo žibinto pažeidimą, be to, galėjo susidaryti kiti automobilio *Mercedes Benz S320* priekinės dešinės pusės pažeidimai.

Nepaisant to, ekspertas nurodė, kad, nesant apgadinių automobilio *Mercedes Benz S320* priekio vidurinėje dalyje, negalima pagrįsti automobilio *Volvo V70* priekinėje dešinėje pusėje esančių variklio dangčio, priekinio dešiniojo žibinto ir priekinio buferio apgadinių. Taip pat ekspertas pažymėjo, kad tam, jog po susidūrimo su automobiliu *Volvo V70* atsirastų automobilio *Mercedes Benz S320* priekinės dešinės apatinės dalies detalių (priekinio buferio apdailos apačios, oro aušintuvo, pneumatinės pakabos siurblio, variklio apatinės apsaugos) pažeidimai, turėjo įvykti intensyvus kontaktas su žemu, 20–30 cm aukštyje esančiu objektu. Tokiame aukštyje yra automobilio *Volvo V70* priekinio buferio apačia, kuri nepasireiškia didesniu standumu, o buferio stiprintuvas (standusis elementas) yra aukščiau (apie 35–45 cm aukštyje). Dėl šios priežasties vien kontaktas su automobilio *Volvo V70* negalima pagrįsti esminių automobilio *Mercedes Benz S320* apgadinių (priekinio buferio apdailos apatinės dešinės dalies, oro aušintuvo, variklio apatinės apsaugos, pneumatinės pakabos siurblio). Dešinė traukė, eksperto vertinimu, galėjo nutrūkti tiek dėl automobilio *Volvo V70* atsitrenkimo į priekinį dešinįjį ratą, tiek dėl kito intensyvaus poveikio.

Atlikęs Eksperto išvadoje aprašytą duomenų vertinimą, ekspertas konstatavo, kad nors yra, tikėtina, įvykęs automobilių kontaktas, tokie abiejų automobilių pažeidimai, kokie užfiksuoti tyrimui pateiktose nuotraukose, negalėjo susidaryti vien dėl jų susidūrimo, o automobilio *Mercedes Benz S320* savininko (pareiškėjo) paaiškinimai, kad visi automobilio apgadiniai susidarė po 2020 m. birželio 27 d. eismo įvykio, yra neįtikėtini.

Papildomai pažymėtina, kad Lietuvos bankas, įvertinęs Eksperto išvadą, nustatė, kad vienoje iš pateiktų iliustracijų, kurioje lyginami automobilių priekinės dalies kėbulo elementų aukščiai, buvo pasirinktas pareiškėjos automobilio modelio vizualiai neatitinkantis automobilis, todėl papildomai kreipėsi į draudiką su prašymu paaiškinti galimus neatitikimus. Draudikas nurodė kreipęsis į ekspertą dėl projekcijos peržiūros ir vėliau pateikė Lietuvos bankui atnaujintą projekciją su mastelinės liniuotės vizualizacija, kurioje parinkta automobilio *Volvo V70* kėbulo savybes vizualiai atitinkanti automobilio iliustracija, ir paaiškino, kad ekspertinio tyrimo išvadų minėtas suklydimas nekeičia. Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Eksperto išvadoje automobilio *Volvo V70* kėbulo dalių aukščiai ir padėtys buvo vertinamos ir pagal analogiško automobilio matmenis (yra pateikiama analogiško modelio automobilio nuotrauka su pridėta masteline liniuote), o ne tik pagal pirminę netikslią projekciją.

Vertinant Eksperto išvados duomenis, pažymėtina, kad kasacinio teismo jurisprudencijoje išaiškinta, kad kritiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-386-469/2015*). Eksperto išvada pripažįstama pakankamu įrodymu, jeigu jos duomenys neprieštarauja faktiniams duomenims, gautiems iš tos pačios rūšies ar skirtingų įrodinėjimo priemonių, ir jeigu eksperto išvados duomenys, įvertinus ginčo šalių pateiktų įrodymų visumą, leidžia daryti pagrįstą išvadą dėl įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimo ar nebuvimo.

Šiuo atveju byloje pateikta Eksperto išvada yra išsami ir nuosekli, išvados grindžiamos pateikiamomis nuotraukomis, jose pažymėtos apgadinimų vietos, jų pobūdis, matyti automobilių kėbulo elementų aukščių skirtumai ir kt. Ekspertinis vertinimas buvo parengtas remiantis abiejų vairuotojų pateikta informacija apie automobilių padėtį susidūrimo metu, pateiktais sugadinimų aprašymais, abiejų automobilių apgadinimų nuotraukomis, pats ekspertas buvo nuvykęs apžiūrėti ir realiomis sąlygomis įvertinti pareiškėjo automobilio būklės, išvados išplaukia iš atlikto tyrimo eigos. Byloje nėra kitų duomenų, išskyrus pareiškėjo subjektyvų eksperto kompetencijų vertinimą, paremtą viešojoje erdvėje perskaitytais kitais subjektyviais vertinimais, kurie objektyviai paneigtų Eksperto išvadoje nustatytas aplinkybes, todėl Lietuvos bankas neturi pagrindo nesutikti su eksperto išvadomis. Atsižvelgiant į Eksperto išvadą, konstatuotina, kad tik dalis automobilių sugadinimų galėjo atsirasti deklaruoto įvykio metu, o kita dalis galimai buvo padaryta dar iki šalių deklaruoto įvykio.

Lietuvos banko vertinimu, ginčo byloje svarbūs yra ir Ikiteisminio tyrimo metu draudiko darbuotojų, vairuotojų ir pareiškėjo žmonos pateikti paaiškinimai bei nustatytos aplinkybės. 2021 m. gegužės 24 d. nutarime nutraukti Ikiteisminį tyrimą yra nurodyti pareiškėjo pateikti parodymai. Pastarasis teigė, kad eismo įvykis įvyko 2020 m. birželio 27 d., kai į šalikelėje stovėjusį jo automobilį atsitrenkė jo žmonos draugės vairuojamas automobilis *Volvo V70*. Pareiškėjas teigė, kad automobilio *Volvo V70* vairuotoja tą dieną buvo susitarusi atvykti pas pareiškėją ir jo žmoną į svečius, o žmona paprašė ją pasitikti ir parodyti kelią namų link, nes ji nėra iš Vilniaus. Po eismo įvykio, pildant eismo įvykio deklaraciją, privažiavo ir jo žmona. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad eismo įvykio vietoje fotografavo automobilius ir nuotraukos buvo pateiktos draudikui. Taip pat paaiškino, kad žalos administravimo metu jam skambino draudiko atstovu prisistatęs asmuo, pareiškęs, kad pokalbis bus įrašinėjamas, tačiau pareiškėjas su tuo nesutiko, nes jam buvo keista, kad pokalbis įrašinėjamas, nebuvo aišku, su kuo kalba. Pareiškėjas teigė, kad jam buvo nurodyta atvykti į draudiko biurą, tai jis ir padarė. Atvykus draudiko darbuotojas davė užpildyti anketą, kurioje buvo užduodami klausimai, susiję su asmeniniu gyvenimu. Bepildydamas anketą nusprendė jos nepildyti, nenorėjo pateikti asmeninių duomenų. Be to, anketoje buvo neteisėtas reikalavimas neparduoti automobilio. Susinervinęs anketos neužpildė ir išsinešė ją su savimi.

Iš tame pačiame nutarime nurodytų automobilio *Volvo V70* vairuotojos parodymų matyti, kad vairuotoja nurodė su pareiškėjo žmona, kuri yra jos vaikystės draugė, susitinkanti kelis kartus per metus, o pareiškėją pažįstanti apie 20 metų, tačiau artimai nebendraujanti. Teigė dieną prieš eismo įvykį susitarusi su pareiškėjo žmona, kad atvyks, ir jai nurodė, kad atvykstančią pasitiks pareiškėjas. Įvykio dieną vyko pas pareiškėją ir jo žmoną, važiavo leistinu greičiu, pamačiusi automobilio žibintus pamanė, kad jos laukia, pradėjo stabdyti, bet pradėjo slysti ant žvyro ir, norėdama išvengti smūgio, pasuko į dešinę pusę, tačiau susidūrimo išvengti nepavyko. Taip pat paaiškino, kad eismo įvykio deklaraciją pildė pareiškėjo žmona, nes pareiškėjas buvo susinervinęs ir jo raštas sunkiai įskaitomas. Automobiliumi važiuoti po eismo įvykio teigė bijojusi ir palikusi jį prie artimiausio serviso. Ar tą dieną naudojos mobiliuoju telefonu, nurodė neatsimenanti, nes retai naudojos mobiliuoju telefonu, be to, yra tikimybė, kad tą dieną telefoną buvo palikusi namuose, Kaune.

Kaip matyti iš minėtų paaiškinimų, pareiškėjas ir automobilio *Volvo V70* vairuotoja yra seniai (apie 20 metų) pažįstami, automobilio *Volvo V70* vairuotoja yra pareiškėjo žmonos vaikystės draugė. Teismų praktikoje teigiama, kad sprendžiant dėl asmens civilinės atsakomybės pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį remiamasi, be kita ko, duomenimis apie eismo įvykio dalyvių ryšius (vertinama, ar jie pažįstami, susiję ar atsitiktiniai dalyviai) (žr., pavyzdžiui, 2018 m. vasario 27 d. sprendimą civilinėje byloje Nr. e2A-462-657/2018), o duomenys apie tai, kad eismo įvykio dalyviai pažįstami, sprendžiant dėl eismo įvykio dalyvių civilinės atsakomybės ir draudimo išmokos, yra reikšmingi ir papildantys kitas aplinkybes, keliančias abejonių dėl realių eismo įvykio aplinkybių (žr., pavyzdžiui, Vilniaus apygardos teismo 2018 m. birželio 19 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e2A-657-653/2018). Lietuvos banko vertinimu, artimas eismo įvykio dalyvių ryšys savaime neleidžia teigti, kad įvykis yra įtartinas, tačiau yra reikšmingas kitų pagrįstas abejones dėl eismo įvykio aplinkybių keliančių faktų kontekste.

Taip pat pažymėtina, kad byloje nėra duomenų apie tai, jog eismo įvykio dalyvių pažinties faktą pareiškėjas ar automobilio *Volvo V70* vairuotoja būtų atskleidusi žalos administravimo metu. Automobilio *Volvo V70* vairuotojos užpildytos anketos apie eismo įvykį, kurioje, kaip matyti iš draudiko pateiktos pavyzdinės anketos, vienu iš klausimų prašoma atsakyti, ar kitas eismo įvykio dalyvis yra pažįstamas, draudikas nurodė negavęs. Pareiškėjas,

savo ruožtu, kaip matyti iš byloje pateiktų draudiko ir pareiškėjo paaiškinimų, taip pat iš Ikitėisminio tyrimo metu nustatytų duomenų, anketą gavo atvykęs į draudiko biurą, tačiau užpildęs tik jos dalį apskritai atsisakė pildyti anketą ir teikti joje prašomus duomenis bei ją išsinešė su savimi. Kaip matyti iš byloje pateikto 2020 m. rugsėjo 23 d. pranešimo, po to, kai pareiškėjas lankėsi draudiko biure, jam buvo dar kartą teikiamas prašymas atsiųsti užpildytą apklausos anketą, tačiau duomenų apie tai, kad pareiškėjas būtų ją užpildęs ir išsiuntęs draudikui, byloje nėra. Nėra ir duomenų, jog pareiškėjas būtų pateikęs draudikui tik tą dalį informacijos, kurią laiko ne asmenine ir reikalinga draudikui tiriant eismo įvykį, ar kitaip siekęs bendradarbiauti su draudiku.

Kartu atkreiptinas dėmesys į tai, kad pareiškėjas teigė negalėjęs pateikti užpildytos anketos, kurią draudikas nurodė pridėjęs, tačiau jos iš tiesų neatsiuntė. Vis dėlto, kaip matyti iš paties pareiškėjo pateikto 2020 m. rugsėjo 23 d. pranešimo turinio, draudikas teikė prašymą per 3 darbo dienas pateikti užpildytą anketą. Pareiškėjas turėjo minėtą anketą, nes pats patvirtino ją pasiėmęs iš draudiko, kai lankėsi jo biure. Svarbu pažymėti ir tai, kad tame pačiame rašte draudikas paaiškino, kad informacija jam reikalinga tam, kad galėtų nustatyti susidūrimo modelį ir aplinkybes, be to, savo prašymą pateikti informaciją draudikas motyvavo Draudimo įstatymo nuostatomis, kuriose apibrėžiamos draudėjo, naudos gavėjo ir nukentėjusio trečiojo asmens pareiga teikti draudikui visą būtiną su įvykiu susijusią informaciją (Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1 dalis), taip pat draudiko pareigas įvykio aplinkybes tirti dedant reikiamas pastangas (Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalis) ir kt. Taigi, pareiškėjas buvo informuotas, kam reikalingi minėti duomenys ir kad jis turi pareigą teikti su įvykiu susijusią informaciją.

Pabrėžtina ir tai, kad Lietuvos bankas papildomai įvertino draudiko pateiktos anketos turinį ir nenustatė, kad joje būtų pateikti pertekliniai klausimai, kurie individualiais atvejais negali būti svarbūs ir turėti reikšmės atliekant įvykio aplinkybių tyrimą. Kaip matyti iš pateiktos anketos formos, joje iš esmės prašoma pateikti tiesiogiai su eismo įvykiu susijusius duomenis, pavyzdžiui, duomenis apie automobilio technines savybes, nuomonę apie eismo įvykio kaltininką, informaciją apie kitus automobilio vairuotojus, automobilio defektus iki ir po eismo įvykio, oro ir eismo sąlygas įvykio metu, manevrus prieš eismo įvykį, informaciją apie oro pagalvių išsiskleidimą arba neišsiskleidimą, automobilio greitį prieš susidūrimą ir pan., anketoje taip pat prašoma nurodyti, ar vairuotojo darbinė veikla nėra susijusi su automobilių arba jų dalių prekyba, ar vairuotojas pažįsta kitą eismo įvykio dalyvį, ar vairuotojas yra anksčiau turėjęs eismo įvykių. Taip pat teiraujamas, ar vairuotojas kažkam skambino po eismo įvykio ir kokiu tikslu, ar jam skambino kitas eismo įvykio dalyvis, ir kt. Lietuvos banko vertinimu, visi minėti duomenys konkrečiu individualiu atveju gali būti reikšmingi vertinant įvykio, kurį prašoma pripažinti draudžiamuoju, aplinkybes. Prašomi duomenys leidžia draudimo bendrovėms atkurti ir modeliuoti eismo įvykio aplinkybes, atlikti ekspertinio pobūdžio vertinimus, užkardyti galimus draudimo sukčiavimo atvejus ir išvengti draudimo išmokos mokėjimo, kai draudimo išmoką pageidaujantis gauti asmuo iš tikrųjų neturi pagrindo tokią išmoką gauti.

Pagal Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1 dalį, draudėjas, naudos gavėjas ir (ar) nukentėjęs trečiasis asmuo privalo pateikti draudikui visus turimus dokumentus ir informaciją apie draudžiamą įvykio aplinkybes ir pasekmes, būtinus nustatant draudimo išmokos dydį. Nukentėjusio trečiojo asmens pareigos bendradarbiauti ir kooperuotis su draudiku formos įtvirtintos ir Taisyklių 26, 32 punktuose. Pagal pastarąjį, pageidaujantis gauti draudimo išmoką nukentėjęs trečiasis asmuo turi pateikti visus turimus dokumentus apie eismo įvykio aplinkybes, eismo įvykio dalyvių atsakomybę, žalą ir jos dydį. Šiuo atveju anketoje prašytą užpildyti informaciją taip pat galima laikyti informacija apie draudžiamą įvykio aplinkybes, kurią draudikas laikė būtiną tam, kad galėtų įsitikinti draudžiamą įvykio buvimu ar nebuvimu, o jos nepateikęs pareiškėjas pats apsunkino draudiko galimybes operatyviai įvertinti įvykio aplinkybes ir priimti galutinį sprendimą.

Galiausiai, nors pareiškėjas teigė, kad automobiliai eismo įvykio vietoje buvo fotografuoti ir tokios nuotraukos buvo pateiktos draudikui, Lietuvos bankas nenustatė byloje esant nuotraukų, kuriose būtų užfiksuoti abu automobiliai eismo įvykio vietoje, t. y. būtų matyti jų betarpiškas kontaktas, tiksliai susidūrimo vieta ar tikslios automobilių padėties iš karto po eismo įvykio. Atvirkščiai, draudikas ir pats nurodė tokių nuotraukų negavęs. Nuotraukose matyti tik po eismo įvykio užfiksuoti automobilių apgadinimai.

Lietuvos bankas negali laikyti pagrįstais draudiko teiginių, kurie nėra grindžiami objektyviais įrodymais, pavyzdžiui, byloje nėra duomenų (pokalbių įrašų ar kt. įrodymų), kurie patvirtintų, kad automobilio *Volvo V70* vairuotoja iš tiesų negalėjo nurodyti, kur paliko

automobilį ir kur įvyko eismo įvykis, negalima įsitikinti draudiko teiginiais, jog žalos administravimo metu niekaip nepavykdavo susisiekti su minėto automobilio vairuotoja, o tai, kad automobilis *Volvo V70* buvo apdraustas vieno mėnesio terminui, taip pat savaime neapsunkina galimybės vertinti vieno ar kito automobilio valdytojo civilinės atsakomybės sąlygų. Vis dėlto, Lietuvos banko vertinimu, byloje nustatyta pakankamai kitų ginčui spręsti reikšmingų aplinkybių.

Įvertinus bylos duomenų visumą, galima pagrįstai teigti, kad tikroji visų pareiškėjo apgadinimų, už kuriuos prašoma mokėti draudimo išmoką, priežastis ir kilmė nėra aiški, abiejų automobilių apgadinimai sutampa tik iš dalies, be to, nustatytos aplinkybės kelia abejonių, ar įvykis iš tikrųjų įvyko dėl automobilio *Volvo V70* valdytojos neįvertintų saugaus eismo sąlygų (dėl slidžios, žvyru padengtos kelio dangos ir prasto matomumo nuslydus nuo kelio bei atsitrenkus į kelkraštyje stovinį pareiškėjo automobilį), įprastomis sąlygomis dalyvaujant eismo, ar kitomis, nenatūraliomis aplinkybėmis.

Dėl šių priežasčių nėra aišku, kieno konkrečiai neteisėti veiksmai lėmė atsiradusią žalą, be to, neaiškus pareiškėjo patirtos žalos dydis (nežinoma, kokios būklės buvo net ir tikėtino kontakto metu galimai apgadintos dalys), o nenustačius kaltės, neteisėtų veiksmų apimties ir tikrosios įvykio priežasties, nėra pagrindo konstatuoti, kad dėl įvykio metu padarytos žalos automobilio *Volvo V70* vairuotojai kilo civilinė atsakomybė ir įvykis, vadovaujantis TPVCAPDĮ ir Taisyklių nuostatomis, laikytinas draudžiamuoju. Taigi, bylos duomenų vertinimo pagrindu konstruotina, kad draudikas pagrįstai atsisakė mokėti draudimo išmoką (Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalis).

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis